

**ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS
ETIKOS KOMISIJA**

**SPRENDIMAS
DĖL NIJOLĖS GUOBIENĖS, ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS MERĖS**

2024 m. gegužės 8 d.
Zarasai

Zarasų rajono savivaldybės tarybos etikos komisija (toliau – Komisija): Komisijos pirmininkas Ramūnas Keršys, nariai Domijanas Popovas ir Vytautas Eidėjus (Daiva Dūdėnienė ir Valdas Guobys nuo klausimo nagrinėjimo yra nusišalinę), įvertinusi Zarasų rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) merės Nijolės Guobienės elgesio atitiktį Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) nuostatomis ir tyrimo metu surinktą medžiagą,

n u s t a t ė:

Tyrimo pagrindas ir dalykas

Komisija gavo pareiškėjo Žilvino Breivės 2023 m. gruodžio 17 d. paklausimą, kuriame nurodoma, kad „pagal Valstybės politikų elgesio kodekso nuostatas valstybės politikas vadovaujasi, be kita ko, **pagarbos žmogui ir valstybei principu, t. y.** laikosi žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrina, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija ir teise, didina pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis (4 straipsnio 1 punktas), **teisingumo principu, t. y.** vienodai tarnauja visiems žmonėms (4 straipsnio 2 punktas), **sąžiningumo principu, t. y.** pareigas eina sąžiningai ir laikosi aukščiausių elgesio standartų, vengia situacijų, galinčių paveikti sprendimų, kurie sukeltų visuomenėje abejonę, priėmimą (4 straipsnio 3 punktas), **skaidrumo ir viešumo principu, t. y.** nekelia abejonių dėl sąžiningumo priimdamas sprendimus, taip pat pateikia visuomenei savo elgesio ir sprendimų motyvus, visada laikosi atvirumo ir viešumo (4 straipsnio 4 punktas), **atsakomybės principu, t. y.** atsako už savo elgesį viešajame gyvenime, priimanus sprendimus ir atsiskaito už juos visuomenei (4 straipsnio 9 punktas)“

Paklausime taip pat nurodoma, kad „Kyla klausimas, ar mūsų savivaldybės merė ir 13 savivaldybės tarybos narių, jau du su puse mėnesio ignoruodami mano prašymą pateikti paaiškinimus, nepažeidė Valstybės politikų elgesio kodekso ir siūlo Etikos komisijai imtis tyrimo ir nuspręsti, ar konkretūs vietos politikai, ignoruodami mano, t. y. vieno iš jų rinkėjų, prašymą ir nepateikdami savo sprendimų motyvų/paaiškinimų, nepažeidė Valstybės politikų elgesio kodekso nuostatų.“

2024 m. vasario 1 d. posėdyje Komisija nusprendė pradėti tyrimą dėl Zarasų rajono savivaldybės merės Nijolės Guobienės galimai padaryto Kodekso principų reikalavimų pažeidimo, išsiųsti Zarasų rajono savivaldybės meriui pranešimą apie pradėtą tyrimą ir paprašyti pateikti raštišką paaiškinimą per 5 darbo dienas nuo pranešimo gavimo dienos.

Apie pradėtą tyrimą Zarasų rajono savivaldybės merė Nijolė Guobienė buvo informuota 2024 m. vasario 5 d. Komisijos raštu Nr. E-(1.15 Mr)-4 „Dėl pradėto tyrimo“, kuriuo prašoma pareikti paaiškinimą dėl pareiškėjo 2023 m. rugsėjo 28 d., spalio 2 d., lapkričio 27 d., gruodžio 17 d. elektroniniuose laiškuose išdėstytų aplinkybių.

Savivaldybės merės Nijolės Guobienės paaiškinimas.

Dėl 2023 m. rugsėjo 28 d. elektroninio laiško (manyta, kad turimas omenyje 2023 m. rugsėjo 24 d. laiškas, kuris ir yra pridėtas) paaiškino, kad minimas laiškas nėra adresuotas rajono Savivaldybės meriui – tai matyti iš adresatų sąrašo, kur prie nuorodos kam adresuotas laiškas („to“) yra tik rajono savivaldybės tarybos nariai, o meriui skirta tik šio laiško kopija („Cc“). Be to ir kreipiamasi laišku tik į rajono Savivaldybės tarybos narius, nes nurodoma „Gerbiami Zarasų rajono savivaldybės tarybos nariai“.

Dėl minimo 2023 m. spalio 2 d. elektroninio laiško nurodė, kad nors laiškas formaliai adresuojamas rajono Savivaldybės meriui (taip pat ir tarybos nariams), tačiau jame dėstoma paties

pareiškėjo nuomonė ir pozicija dėl rajono Savivaldybės tarybos 2023 m. rugsėjo 28 d. tarybos posėdžiui pateikto bei posėdyje nagrinėto tarybos sprendimo. Reiškiami nuomonė dėl sprendimo, pareiškėjo nuomone, nepagrįstumo, skaičiavimų ir ekonominio pagrindimo nebuvimo ir pan. Svarstoma, kodėl dauguma rajono Savivaldybės tarybos narių visgi už tokį rajono Savivaldybės tarybos sprendimą balsavo bei išdėsto poziciją, jog nebuvo paaiškintas sprendimo reikalingumas, pagrįstumas ir nauda visuomenei, o už tokį sprendimą balsavę tarybos nariai/frakcijos politinės partijos ar komitetai niekaip nepaaiškino, kodėl jie pritaria tokiam sprendimui.

Minėtu prašymu neformuluojamas joks aiškiai išreikštas prašymas ar reikalavimas rajono savivaldybės merui, kuris reikalautų atitinkamo sprendimo, o tik norima viešai paklausti, nurodant, kad *„pasilieinama teisė tiek šį kreipimąsi, tiek atsakymus paskelbti viešai. Nurodoma, kad „per protingą laiko tarpą negavęs Jūsų atsakymo su paaiškinimais laikysiu tai Jūsų – t. y. mūsų išrinktų politikų – atsisakymu bendrauti su savo rinkėjais ir paaiškinti visuomenei Jūsų, kaip politikų, priimto sprendimo motyvus.“*

Iš pateikto elektroninio laiško paskutinės pastraipos matyti, kad akcentuojamas poreikis gauti sprendimą priėmusių asmenų – t. y. savivaldybės tarybos narių, paaiškinimus. Įvertinus tai, su pareiškėju buvo susisiekiama telefonu (susisiekė tarybos posėdžių sekretorė Svetlana Veikšrienė), be kitų klausimų, buvo pateikta ir pareiškėją dominusi ši informacija ir paaiškinimai, nors, kaip matyti iš laiško turinio, rajono Savivaldybės meras ir nebuvo vienas iš tų asmenų, kurio paaiškinimų laukta (nes nebuvo sprendimą priėmęs subjektas).

Nurodė, kad, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, rajono Savivaldybės meras pateikė tiek informacijos ir tokia forma (žodžiu per rajono Savivaldybės tarnautoją), kiek buvo prašoma ir tikimasi pagal pateiktą pareiškėjo elektroninį laišką.

Dėl minimo 2023 m. lapkričio 27 d. elektroninio laiško paaiškino, kad nors prie adresatų yra įrašytas rajono Savivaldybės meras, tačiau pagal laiško turinį matyti, kad laišku kreipiamasi į tarybos narius. Tokia išvada darytina dėl to, kad paskutinėje laiško pastraipoje nurodoma *„kadangi jau ketinu paskelbti informaciją viešai, paprašyčiau tų, kurie vis dėl to norėtų pateikti atsakymus, tai padaryti artimiausiu metu. Pasitikrinti, kas balsavo „už“, galite čia (4 klausimas):“* ir pateikiama nuoroda į tarybos narių balsavimo suvestinę.

Iš pateikto laiško turinio ir formuluoatės, akivaizdu, kad raginami pateikti atsakymus rajono Savivaldybės tarybos nariai pagal pateiktą nuorodą į balsavimo už konkretų klausimą suvestinę, o ne rajono Savivaldybės meras, nes informaciją pareiškėjas yra gavęs (žodžiu), todėl minimu laišku konkretus prašymas tekste merui ir nėra formuluojamas.

Dėl minimo 2023 m. gruodžio 17 d. elektroninio laiško paaiškinime nurodė, kad į minimą pareiškėjo elektroninį laišką yra atsakyta rajono Savivaldybės mero 2024 m. sausio 17 d. raštu Nr. 3-131 (raštas pridedamas) bei dar kartą (pirmą kartą – žodžiu) pateikti paaiškinimai dėl tarybos sprendimo projekto pateikimo.

Paaiškinime nurodoma, kad nors pareiškėjas išvardina principus, tačiau nenurodo kokiais savo veiksmais šie principai rajono Savivaldybės mero buvo pažeisti: nenurodo, kada ir kaip nebuvo laikomasi žmogaus teisių ir laisvių, jos nebuvo užtikrintos, nebuvo vadovaujama Lietuvos Respublikos Konstitucija ir teise, buvo menkinamas pasitikėjimas valstybe ir jos institucijomis (pagarbos žmogui ir valstybei principo apibrėžimas); nenurodo, kokiais veiksmais minimu atveju nebuvo vienodai tarnaujama visiems žmonėms nepaisant jų tautybės, rasės, lyties ir kt. (teisingumo principo apibrėžimas); nenurodyta, kada pareigos eitos nesąžiningai ir nebuvo laikomasi aukščiausių elgesio standartų, buvo įsipainiota į situacijas, galinčias paveikti sprendimų, kurie sukeltų visuomenėje abejonę, priėmimą (sąžiningumo principo apibrėžimas); koku veiksmu nagrinėjamu atveju buvo sukeltos abejonės dėl sąžiningumo priimant sprendimus, nebuvo pateikti elgesio ir sprendimų motyvai, laikomasi atvirumo ir viešumo (skaidrumo ir viešumo principo apibrėžimas); nebuvo atsakyta už savo elgesį viešajame gyvenime, priimamus sprendimus ir atsiskaityta už juos visuomenei (atsakomybės principo apibrėžimas).

Paaiškinime konstatavo, kad atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, matyti, kad pareiškėjui buvo pateikti jo prašomi paaiškinimai, kai jų buvo prašoma (nes ne visuose elektroniniuose laiškuose buvo formuluojamas aiškus prašymas pateikti paaiškinimus būtent rajono Savivaldybės mero) – tiek

žodžiu per jo atstovą (rajono Savivaldybės tarybos posėdžių sekretorę), tiek rašytinius su motyvais ir teisiniu reglamentavimu, todėl mano, kad jokių pareiškėjo nurodytų (išvardintų be jokio pagrindimo) Valstybės politikų elgesio kodekso nuostatų nepažeidė.

Teisinis veikos vertinimas ir motyvai

Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnis numato, kad Valstybės politikas viešajame gyvenime vadovaujasi (be kitų) šiais elgesio principais:

pagarbos žmogui ir valstybei - laikosi žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrina, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija ir teise, didina pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis (4 straipsnio 1 punktas),

teisingumo - vienodai tarnauja visiems žmonėms, nepaisydamas jų tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, išsilavinimo, religinių įsitikinimų, politinių pažiūrų, amžiaus ar kitų skirtumų (4 straipsnio 2 punktas),

sąžiningumo - pareigas eina sąžiningai ir laikosi aukščiausių elgesio standartų, vengia situacijų, galinčių paveikti sprendimų, kurie sukeltų visuomenėje abejonę, priėmimą (4 straipsnio 3 punktas),

skaidrumo ir viešumo - nekelia abejonių dėl sąžiningumo priimdamas sprendimus, taip pat pateikia visuomenei savo elgesio ir sprendimų motyvus, visada laikosi atvirumo ir viešumo, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, ribojančius informacijos atskleidimą, deklaruoja savo privačius interesus (4 straipsnio 4 punktas),

atsakomybės - atsako už savo elgesį viešajame gyvenime, priimamus sprendimus ir atsiskaito už juos visuomenei (4 straipsnio 9 punktas).

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalis numato, kad asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. 10 straipsnio 4 dalis nurodo, kad viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos.

Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimo Nr. 875, 42 punktas numato, kad į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas. Jeigu asmens prašyme ar skunde buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu. 33 punkte nurodoma, kad asmens kreipimasis, kuris neturi prašymo ar skundo požymių ir kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie institucijos veiklos pagerėjimą ar trūkumus, pateikiami pasiūlymai, kaip pagerinti institucijos veiklą, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą situaciją ar padėtį, turi būti priimtas, užregistruotas ir įvertintas jo turinys, su juo turi būti susipažindintas institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo, tačiau į jį nėra atsakoma, jei institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo nenusprendžia kitaip.

Nagrinėjamu atveju svarbu įvertinti, ar galima nagrinėjamu atveju konstatuoti, kad rajono Savivaldybės merė pareiškėjui atsakymo nepateikė, ir jei toks faktas nustatytas, ar tokiais veiksmais galėjo pažeisti pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, sąžiningumo, skaidrumo ir viešumo bei atsakomybės principus, kuriuos įvardina pareiškėjas.

Iš surinktos medžiagos matyti, kad:

2023 m. rugsėjo 28 d. elektroninis laiškas (manyta, kad turimas omenyje 2023 m. rugsėjo 24 d. laiškas, kuris ir yra pridėtas) nėra adresuotas rajono Savivaldybės merui – tai matyti iš adresatų sąrašo, kur prie nuorodos kam adresuotas laiškas („to“) yra tik rajono Savivaldybės tarybos nariai, o merui skirta tik šio laiško kopija („Cc“). Be to ir kreipiamasi laišku tik į rajono Savivaldybės tarybos narius, nes nurodoma „Gerbiami Zarasų rajono savivaldybės tarybos nariai“.

2023 m. spalio 2 d. elektroninis laiškas nors laiškas formaliai adresuojamas rajono Savivaldybės merui (taip pat ir tarybos nariams), tačiau jame dėstoma paties pareiškėjo nuomonė ir pozicija dėl rajono Savivaldybės tarybos 2023 m. rugsėjo 28 d. tarybos posėdžiui pateikto bei

posėdyje nagrinėto tarybos sprendimo. Reiškiamą nuomonę dėl sprendimo, pareiškėjo nuomone, nepagrįstumo, skaičiavimų ir ekonominio pagrindimo nebuvimo ir pan. Svarstoma, kodėl dauguma rajono Savivaldybės tarybos narių visgi už tokį rajono Savivaldybės tarybos sprendimą balsavo bei išdėsto poziciją, jog nebuvo paaiškintas sprendimo reikalingumas, pagrindumas ir nauda visuomenei, o už tokį sprendimą balsavę tarybos nariai/frakcijos politinės partijos ar komitetai niekaip nepaaiškino, kodėl jie pritaria tokiam sprendimui.

Minėtu prašymu neformuluojamas joks aiškiai išreikštas prašymas ar reikalavimas rajono savivaldybės merui, kuris reikalautų atitinkamo sprendimo, o tik norima viešai paklausti, nurodant, kad „*pasilieinama teisė tiek šį kreipimąsi, tiek atsakymus paskelbti viešai. Nurodoma, kad „per protingą laiko tarpą negavęs Jūsų atsakymo su paaiškinimais laikysiu tai Jūsų – t. y. mūsų išrinktų politikų – atsisakymu bendrauti su savo rinkėjais ir paaiškinti visuomenei Jūsų, kaip politikų, priimto sprendimo motyvus.“*

Iš pateikto rašto paskutinės pastraipos matyti, kad akcentuojamas poreikis gauti sprendimą priėmusių asmenų – t. y. savivaldybės tarybos narių, paaiškinimus.

2023 m. lapkričio 27 d. elektroniniame laiške prie adresatų yra įrašytas rajono Savivaldybės meras, tačiau pagal laiško turinį matyti, kad laišku kreipiamasi į tarybos narius. Tokia išvada darytina dėl to, kad paskutinėje laiško pastraipoje nurodoma „*kadangi jau ketinu paskelbti informaciją viešai, paprašyčiau tų, kurie vis dėl to norėtų pateikti atsakymus, tai padaryti artimiausiu metu. Pasitikrinti, kas balsavo „už“, galite čia (4 klausimas):“* ir pateikiama nuoroda į tarybos narių balsavimo suvestinę.

Iš pateikto laiško turinio ir formuluotės, akivaizdu, kad raginami pateikti atsakymus rajono Savivaldybės tarybos nariai pagal pateiktą nuorodą į balsavimo už konkretų klausimą suvestinę, o ne rajono Savivaldybės meras. Minimam laišku konkretus prašymas tekste merui nėra formuluojamas.

Į 2023 m. gruodžio 17 d. elektroninį laišką yra atsakyta rajono Savivaldybės mero 2024 m. sausio 17 d. raštu Nr. 3-131 bei pateikti paaiškinimai dėl tarybos sprendimo projekto pateikimo.

Taigi, iš pateiktos informacijos ir laiškų turinio matyti, kad elektroniniai laiškai arba nebuvo adresuojami rajono Savivaldybės merui, arba iš laiško turinio matyti, kad kreipiamasi buvo ne į merą, o į tarybos narius, arba laiške neformuluojami konkretūs prašymai ir kreipimaisi į merą. Į 2023 m. gruodžio 17 d. kreipimąsi, kuriame išdėstyti aiškūs prašymai merui, buvo motyvuotai atsakyta rajono Savivaldybės mero 2024 m. sausio 17 d. raštu Nr. 3-131.

Įvertinus visa tai, kas išdėstyta, konstatuoti, kad rajono savivaldybės merė Nijolė Guobienė neatsakė, ignoravo pareiškėjo Ž. Breivės elektroninius laiškus, nėra pagrindo, nes tokias aplinkybes paneigia surinkti įrodymai, kas sąlygoja tai, kad pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, sąžiningumo, skaidrumo ir viešumo bei atsakomybės ir kiti Valstybės politikų elgesio principai nebuvo pažeisti. Tokių faktų nepateikia ir neįrodo ir pareiškėjas, o apsiriboja tik principų išvardinimu.

Komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 6 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 9 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Komisijos veiklos nuostatų, patvirtintų Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gegužės 25 d. sprendimu Nr. T-78 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės tarybos etikos komisijos sudarymo ir komisijos veiklos nuostatų patvirtinimo“ 18.1 punktu,

n u s p r e n d ž i a:

1. Konstatuoti, kad Nijolė Guobienė, eidama Zarasų rajono savivaldybės merės pareigas ir nepateikdama atsakymo į pareiškėjo Žilvino Breivės 2023 m. rugsėjo 24 d., pakartotinai 2023 m. spalio 2 d. ir 2023 m. lapkričio 27 d. teiktą elektroninį laišką, nepažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso nuostatų, nes minėti elektroniniai laiškai nebuvo adresuoti merui (2023 m. rugsėjo 24 d. laiškas) arba laiškuose nebuvo suformuluoti prašymai merui (2023 m. spalio

2 d. laiškas), reikalaujantys mero sprendimo ir (ar) atsakymo, arba iš laiško turinio matyti, kad buvo kreiptasi į tarybos narius, o ne į rajono Savivaldybės merą (2023 m. lapkričio 27 d. laiškas).

2. Sprendimo kopiją pateikti rajono Savivaldybės meri Nijolei Guobienei bei pareiškėjui Žilvinui Breivei.

3. Sprendimą paskelbti interneto svetainėje www.zarasai.lt.

4. Informuoti Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją apie priimtą sprendimą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai per vieną mėnesį nuo sprendimo paskelbimo arba jo įteikimo suinteresuotam asmeniui dienos.

Komisijos pirmininkas

Ramūnas Keršys